

KLASSEKAMPEN

Mandag 24. juni 2019. Nummer 141. Uke 26. Årgang 51. Løssalg: 36 kroner

A-avis

» Bompengepartier gjør en farlig feil ved å sette grupper opp mot hverandre. **SIDE 17**

Ingunn Gjerstad

» Verdenssamfunnet må legge press på Gulflandene som finansierer det sudanske militæret. **SIDE 3**

Muna Jibril

Kan få filmenekt

Helsedepartementet foreslår ny veileder for filming på sykehus. Det kan gjøre jobben vanskelig for dokumentarister som Helene Sandvig i serien «Helene sjekker inn».

KULTUR, SIDE 20 OG 21

Maler for livet

Arvid Pettersen har laget kunst mot EEC og miljøødeleggelse, men mener kunst også favner videre. – Jeg har rett og slett malt for å forstå livet, sier han.

KULTUR, SIDE 22 OG 23

Sier nei, takk

Miljøpartiet De Grønne avviser Venstres invitasjon om å gå over til borgerlig side i Oslo. – Jeg tror ikke på at vi får mer gjennomslag der, sier Lan Marie Nguyen Berg.

SIDE 4 OG 5

Godkjente transport av bevisstløs kvinne:

Omstridt lege med på turen

SØSKEN: Mora til Yasin (20) og Taibeh (18) Abbasi var bevisstløs da hun ble forsøkt uttransportert forrige uke.

FOTO: FRIDA HOLSTEN GULLESTAD

STERKE MENINGER: Legen som bisto politiet under uttransporteringen av Abbasi-familien, har tidligere uttrykt

sterk motstand mot innvandring på nettsidene Document, Avpixlat og Pegida.

SIDE 6 OG 7

USA: Varsler nye sanksjoner mot Iran

SIDE 12 OG 13

7 059530 000014

MUSIKKHISTORIE: I en bok der Arne Nordheim er blant de omtalte.

FOTO: JAN ERIK OLSEN/AKTUELL/SCANPIX

Deilig høyspent

Med kjærlighet til stoffet går Jøran Rudi gjennom historien til den teknologibaserte musikken. Men viktige kvinnelige pionerer kunne godt ha vært med.

BOOK

Av Arvid Skancke-Knutsen

«Elektrisk lyd i Norge» skal være den første samlede innføringen i den teknologibaserte musikkens historie her til lands. Den er skrevet av Jøran Rudi, som har vært med på å etablere og bygge opp NOTAM, Norsk senter for teknologi i musikk og kunst, i tillegg til selv å ha jobbet med elektroakustisk musikk siden første halvdel av 80-tallet.

For rock-interesserte vil Jøran Rudi dessuten være kjent som gitarist i det norske nyveiv-bandet Kjøtt, og deretter i den mer eksperimentelle fortsettelsen Montasje. Med en såpass allsidig og samtidig faglig tung bakgrunn bør han være rett mann for å skrive denne historien. Boken er da også blitt et referanseverk for denne delen av musikklivet, og en velkommen tilvekst til norsk musikkhistorie.

Popularisering av stoffet

Boken her perioden fra 1930 til 2005 som ramme og den er delt inn i fire hovedbolker: «Elektrisitet og radio», «Med limband og saks», «Tastatur og mus» og «Kontroll og deltakelse». Bak disse overskriftene finner vi en fargerik og interessant historie, som strekker seg tilbake til de tidligste lydinnspillingene her hjemme, oppstarten av norsk platebransje og etableringen av kringkastingen.

Jøran Rudi skriver inn-

JØRAN RUDI

- Musiker og komponist (født 1954).
- Var gitarist i bandet Kjøtt (1979-81), og utover 80-tallet ble elektroakustisk musikk hans hovedområde. Har en master i computermusikk fra New York University (1988).
- Fra 1993 av var han med å bygge opp NOTAM, Norsk senter for teknologi i musikk og kunst.
- Aktuell med boken «Elektrisk lyd i Norge» (Novus forlag).

siktsfullt om det meste av dette, og er generelt flink til å popularisere stoffet. Det er liten bruk av unødig fagterminologi, samtidig som framstillingen løper fint av gårde.

Golde klangeksperimenter

Den første konserten med elektroakustisk musikk i Norge fant sted i 1955 etter et initiativ av Ingrid Fehn. Arne Nordheim var i begynnelsen ikke spesielt imponert, og om-

talte i sin tid musikken som «golde klangeksperimenter». Senere skulle han bli vår fremste ambassadør for denne musikken. Andre elektroniske pionerer, som Gunnar Sønstevold, Bjørn Fongaard, Arild Boman og Knut Wiggen, får også sin rettmessige plass i boken.

Selv om dette primært er en fortelling om norske forhold, er Rudi også flink til å skissere den internasjonale utviklingen på feltet. Her finnes det samtidig svakheter i framstillingen, der viktig nybrottsarbeid fra kvinner som Delia Derbyshire, Pauline Oliveros og Daphne Oram ikke omtales i Rudis egen tekst. Heller ikke Wendy Carlos ser ut til å være nevnt – og merkelig nok ikke elektropop-pionerene White Noise heller. Og ikke Tangerine Dream.

Dypdykk

I det hele tatt er framstillingen av elektronisk popmusikk overraskende sparsommelig – forfatterens egen bakgrunn tatt i betraktning. Det kan dels forklares med bokens tidsmessige avgrensning, der

Rudi begynner å bremse opp ved inngangen til 2000-tallet. Ellers har yngre, grenseoverskridende utøvere som Lasse Marhaug, Geir Jenssen og Maja Ratkje fått egne biografier.

For øvrig preges boken av betydelig kjærlighet til stoffet, og et detaljrikt dypdykk i materien, inkludert studioutvikling og banebrytende instrumenter. Av størst interesse er nok de tidligste kapitlene, der Rudi redegjør for utviklingstrekk, bakgrunn og teknologiske nyvinninger.

musikk@klassekampen.no

LYDTEPPEMAKER: Som gjennom tre album har funnet sin helt egen nisje i Oslos klubbmusikkundergrunn. FOTO: SMALLTOWN SUPERSOUND

Tredje Bratten

ALBUM

André Bratten

«Pax Americana»
Smalltown Supersound

★★★★☆

På tross av at debutalbumet kom ut på Prins Thomas-etiketten Full Pupp, og hans daværende, mye omtalte status som studionabo til både Thomas, Todd Terje og Lindstrøm, har André Bratten (31) helt siden «Be a Man You Ant» (2013) i grunnen markert seg som et slags motstykke til den relativt sett joviale, mer eller mindre discorotfestede og melodi- og/eller riff-fokuserte elektroniske dansemusikken Oslo ellers er kjent for på internasjonalt undergrunnsnivå. I det selskapet han fram til nå uunn-gåelig har blitt assosiert med, eller i den «scena» han ofte forbindes med, er det rett og slett noe forfriskende med de uforskammede og hundre prosent uironiske prentensjonene Bratten stadig mer tydelig har lagt for dage.

Slik han på forrige album, 2015s «Gode», erklærte ambisjoner om å tematisere bl.a. den sosiale arven etter livegenskap og føydalisme i dagens norske samfunn. På et album som altså, med unntak av et nærmest haiku-aktig innslag av Susanne Sundfør, var hundre prosent instrumentalt og ordløst.

På sett og vis plukker «Pax Americana» opp denne tråden, i hvert fall på det me-

getsigende tittelsporet, som skal ha blitt komponert og spilt inn samme natt Donald Trump vant USAs presidentvalgkamp. Men samtidig er dette albumet i enda større grad enn tidligere metodisk musikkfokuset, med en klart definert fremgangsmåte, muligens fremtvinget av at Bratten i mellomtiden har flyttet seg selv og studio ut av bykjernen.

Og dermed rekalibrert til et oppsett sentrert rundt den klassiske Roland TR808-trommemaskinen, analog step-sequencing, spolebånd og en vintage mikser som angivelig skal ha tilhørt ABBA på et tidspunkt på syttitallet.

Jada, knirkete opplegg, faktisk også rent bokstavelig, lydbeskrivende talt innimellom. Samtidig er særlig første del av skiva blant det mest ... funky materialet til Bratten noensinne, så uvant det enn er å bruke dette adjektivet om Brattens musikk. Men det blir nær uunn-

Metodisk musikkfokuset, med en klart definert fremgangsmåte.

gåelig om man skal snakke om åpnere «HS», som muligens peker mot en nedlagt (techno) platesjappe i Oslo i sin tittel, men også nikker desto klarere mot Detroit og kultprosjektet Drexciya i sin boblene mini-male synthføring og sitt rytmiske electrodriv.

Resten av skiva føles nok mer abstrakt, mindre direkte eller umiddelbar til sammenlikning, og der det aldri har vært noen hemmelighet at Bratten, med sin bakgrunn fra blant annet lyddesign for eksperimentelt teater, har vært mer opptatt av lydpalett enn det metodiske, er det denne gangen desto mer uttalt, igjen med klare nikk mot de mest stemningsorienterte, mystiske delene av technomusikkens historie. Desto viktigere da, hvordan det låter. Og det låter heldigvis både strengt og strengt personlig.

Martin Bjørnensen
martinb@klassekampen.no